

מלשלם. אלא שהמשנה דברה בשואל, מפני שהתורה כתבה את הדין הזה בשואל.

אבל, אם שאל את הפרה, ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן, ואחר כך מתה הפרה – חייב השואל לשלם, כי בשעת שאלת הפרה לא היה המשאיל שכור או שואל לשואל, שנאמר "בעליו אין עמו שלם ישלם".⁽³⁾

ב-טז

גמרא:

שנינו במשנה את הפטור של "בעליו עמו" בשני אופנים, האחד, השואל את הפרה, ושאל בעליה עמה [רישא],

והשני, שאל את הבעלים, ואחר כך שאל את

הפרה [סיפא].

ודנה הגמרא: **מודקתני סיפא "ואחר כך שאל את הפרה", מכלל זה אתה למד, דרישא, דקתני בה "השואל את הפרה, ושאל בעליה עמה", מדובר בה בכגון ששאל אותה ואת בעליה עמה ממש, באותו הזמן.**

ואם כן, קשה: "עמה", שהוא באותו זמן ממש, מי משכחת לה? איך תיתכן אפשרות שכזאת? והרי הפרה נעשית שאולה לשואל רק במשיכה אליו, ולפני שמשך אותה ועשה בה מעשה קנין, אין לו בה זכות של שאילה.⁽⁴⁾ ואילו הבעלים של הפרה נעשים שאולים או שכורים לו, רק באמירה,^(4א)

לשוכר ושואל, לענין זה שהמשאיל או המשכיר לא יוכל לחזור בו, ולקחת בחזרה את הבהמה. אבל שומר חנם או שומר שכר שקבלו שמירה, מתחייבים בפשיעה או בגניבה ואבידה משעה שאמרו הנח לפני. (שם ד"ה כך תקנו)

הרא"ש הוסיף, שאף השואל חייב באונסין ללא משיכה. (פרק השואל סימן ט"ו) אבל הרמב"ם מפרש, שאף לענין חיוב אחריות, צריכים כל ארבעת השומרים למשיכה. (פ"ב מהלכות שכירות ה"ח) שתי הדעות הובאו בשלחן ערוך. (ח"מ סימן רצ"א ס' ה', וסימן ש"מ ס' ד')

יש אחרונים שסוברים, שלדעת התוספות והרא"ש, אף לענין שאלה בבעלים, שעת קבלת האחריות היא שעת השאלה, ואם היה המשאיל במלאכת השואל בשעה זו, נפטר השואל (ב"ח ח"מ ס' שמו ס' ג') בסוגיא זו כתוב, ששעת המשיכה היא הקובעת לדין שאילה בבעלים, ועיין בספר גידולי שמואל שתירץ את הסוגיא לפי שיטה זו. (דף צ"ד ע"ב ד"ה אמנם)

4א. עיין הערה 7.

דברה בשכירות פרה. (עיין משנה שבריי"ף)

רש"י דחה גירסא זו, וכתב שבמשנה כתוב רק שאין הבלד בין אם היו הבעלים שאולים או שכורים למלאכת השואל. אבל לא אמרה המשנה, שאם הפרה שכורה בבעלים, נפטר השוכר.

3. ישנם שני פסוקים בתורה: א. "בעליו אין עמו שלם ישלם"

ב. "אם בעליו עמו לא ישלם"

אחד מהפסוקים הללו מיותר, כי אם כתוב שחייב לשלם כשאין בעליו עמו, משמע שאם היה עמו הוא פטור. וכן אם כתוב שהוא פטור כשבעליו עמו, משמע שאם אין בעליו עמו הוא חייב. מכפילות זו, לומדים את דין המשנה.

בגמרא מתבאר באריכות, איך לומדים מהפסוקים את דיני המשנה. (צה ע"ב)

4. הגמרא להלן מביאה ברייתא שאומרת, שמועילה המשיכה בשומרים כמו בלקוחות. (ב"מ צ"ט ע"א)

תוספות אומרים, שהמשיכה מועילה רק